45. cum communiori, affirmativæ adhærent ob textum *lib.* 1. *Feud. tit.* 6. §. 1. ibi: *Quin etiam si quis eo tenore Feudum acceperit, ut ejus descendentes masculi, & fœminæ illud habere possint: relicto masculo, ulteriùs fœminæ non admittuntur:* ubi per ly *ulteriùs* fœminas non amplius admittendas, consequenter perpetuò exclusas esse opinantur Doctores citati, indeque inferunt, quòd masculo hujusmodi sine hæredibus decedente Feudum devolvatur ad dominum, quod non obscurè insinuari videtur, *cit. tit.* 6. ad finem; ubi dicitur: *Et his omnibus casibus Feudum amittitur, & ad dominum revertitur.* Fundamenta DD. negativam tenentium solidè & prolixè solvit Fachin. *loco cit.*

96 Quæritur IV. An, & quando Clerici ac Religiosi in Feudis succedant? vel prius acquisitum retinere valeant? Resp. I. Regulariter loquendo in Feudis propriè dictis servitium personale statui Clericali inconveniens indispensabiliter requirentibus, Clerici & Religiosi succedere non tantum non possunt, sed priùs habitum, posteà Clerici facti, dimittere debent. Mynsing. *Cent.* 5. *Observ.* 48. *num.* 4. Jul. Clar. §. *Feudum. q.* 78. Rosenth. *cap.* 7. *concl.* 29. Fachin. *lib.* 1. *c.* 35. Pirhing *h. t. num.* 21. cum communi aliorum. Textus est *lib.* 2. *Feud. tit.* 30. ibi: *Ex hoc illud descendit, quod dicitur, Clericum nullo modo in beneficium paternum debere succedere, etiamsi posteaquàm habitum Religionis assumpsit, postposuerit. Idem in omnibus, qui habitum Religionis assumunt, ut Conversi. Hi enim nec postea in Feudo succedunt, & si quod habeant perdunt.* Concordat textus *tit.* 26. §. *Qui Clericus.* ibi: *Qui Clericus efficitur, aut votum Religionis assumit, hoc ipso Feudum amittit.* Item habetur *tit.* 36. *& tit.* 21. ubi etiam ratio assignatur illis verbis: *eò quòd desiit esse miles sæculi, qui factus est miles Christi: nec beneficium pertinet ad eum, qui non debet gerere officium.*

97 Nec dicas, in Feudo etiam proprio non esse necesse, quòd vasallus personaliter inserviat, sed sufficere, quòd vel aliud loco sui substituat, vel dimidium redditum unius anni de Feudo domino subministret, prout clarè patet ex textu *lib.* 2. *Feud. tit.* 55. ibi: *Firmiter etiam statuimus, tam in Italia, quàm in Alemania, ut quicunque indictâ publicâ expeditione vocatus à Domino, in eadem expeditione, spatio competenti temerè venire supersederit, vel alium pro se Domino acceptabilem mittere contempserit, vel dimidium redditûs Feudi unius anni, domino non subministraverit, Feudum amittat &c.* Atqui hoc etiam Clerici præstare, & consequenter etiam Feudo proprio succedere possunt.

98 Nam contra est, quòd, uti benè advertit post Fachin. *lib.* 7. *cap.* 35. Pirhing *h. t. n.* 21. textus ille loquatur de illis vasallis, qui in Feudis propriis regulariter, & Jure succedere, eaque retinere valent, quales non sunt Clerici, qui uti præcedenti *num.* claris textibus vidimus, regulariter & de Jure nec in Feudo succedere, nec ea retinere valent. Et certè penitùs superflui, ac sine omni effectu, quin & falsi essent omnes textus *n. præced.* citati, si Clerici per substitutum servientes, vel dimidium redditum subministrantes in Feudis propriis regulariter, & jure succedere, eaque retinere possent, prout consideranti patet.

99 Resp. II. Clerici & Religiosi succedere possunt in Feudis cæteroquin propriis, si ex prima investitura annexa sunt dignitati Ecclesiasticæ. Fachin. *lib.* 7. *c.* 45. Pirhing *loc. cit. arg. lib.* 2. *Feud. tit.* 40. *& c. Verùm.* 7. *de Foro compet.* Patetque experientiâ, quâ videmus, quòd plures Episcopi, & Abbates in Germania, Feuda propria Imperialia possideant, & in iis Successores succedant. Idem universaliter de quibuscunque Clericis dicendum, si statuto vel consuetudine locali ita receptum sit, prout in Germania generalem hujusmodi consuetudinem vigere testatur cum aliis Pirhing *h. t. n.* 22. Illustrissimus tamen D. Schmidt in Commentario *ad Tit.* 12. *a.* 1. *nu.* 13. dicit, se ut Præfectum Feudorum vi consuetudinis Clericos ad successionem Feudi nunquam admisisse, eò quòd allegatam consuetudinem probare nullus potuerit.

Resp. III. Clerici, & Religiosi regulariter loquendo, de Jure succedere possunt in omnibus Feudis Francis, hæreditariis, fœmineis, item illis, quæ nullum servitium personale, sed reale v. g. pensionem pecuniariam, exigunt; imò etiam in illis, quæ servitium quidem personale statui tamen Clericali non incompatibile, vel etiam incompatibile, ita tamen requirit, quòd vi investituræ, aut ex speciali concessione domini per substitutum servire liceat. Ita communis, signanter Fachin. *lib.* 7. *cap.* 35. Pirhing *h. t. n.* 22. Fagnanus *in c. Quæ in Ecclesiarum.* 7. *de Constitut.* Rosenthal, Clarus, Vult. Layman. & alii. Fundamentum est, quia in omnibus istis Feudis cessat ratio, ob quam Clerici à successione Feudorum per libros Feudales sunt exclusi; videlicet, quia *beneficium non pertinet ad eum, qui non debet gerere officium.* 100

Resp. IV. In Feudis *num. præced.* allegatis succedit etiam Monasterium bonorum capax loco sui Religiosi professi, quamdiu talis Religiosus vivit; quo mortuo transit ad alios agnatos proximos, vel agnatis deficientibus ad dominum, Azorius *p.* 3. *lib.* 10. *q.* 4. Clarus §. *Feudum. q.* 78. *n.* 2. Innocentius, Joan. Andreas, Abbas *in c. In præsentia de Probat.* Fagnanus *in c. Quæ in Ecclesiarum.* 7. *de Constit. nu.* 60. Pirhing *h. t. n.* 25. & communis aliorum. Ratio est; quia cùm Monasterium succedat in aliis sui Professi bonis, non est, cur non etiam in prædictis succedat Feudis, utpote in quibus cessat ratio excludendi illud à successione. 101

Quòd autem non perpetuò, sed tantùm ad vitam Professi, eoque mortuo ad agnatos transeat, ratio est; quia ut benè observat Engel *h. t. n.* 24. aliàs conditio domini directi fieret deterior; cum Monasterium nunquam moriatur, & Feudum ordinariè, non ad quosvis, sed ordinariè tantùm ad hæredes sanguinis transeat: nisi sit Feudum perfectè hæreditarium, in quo non minùs Monasterium ac alii hæredes perpetuò succedere possunt. Felin. *in c. In præsentia.* 8. *numer.* 48. *de Probat.* Pirhing *h. t. nu.* 27. patetque ex ipsa natura Feudi perfectè hæreditarii, utpote cui proprium est, ad quosvis hæredes transire juxta dicta superiùs *n.* 24. 102

Cæterùm limitatur Conclusio in Feudis Regalibus, Regnis videlicet, Ducatibus, Marchionatibus, Comitatibus &c. Jul. Clarus §. *Feudum. q.* 78. Barbosa *lib.* 3. *Jur. Eccl. univers. nu.* 2. Pirhing *h. t. num.* 26. Engel *eod. n.* 24. Et quidem de Regno fatentur omnes, prout videre est apud Barbosam *loc. cit.* quia valdè indecens videtur, quòd Regia dignitas per Monasterium repræsentetur, *arg. can. Hoc nequaquam.* 45. *caus.* 7. *q.* 1. & Glossa *in can. Scripsit.* 26. ℣. *Dignitate. caus.* 27. *q.* 2. De Ducatibus, Marchionatibus, Comitatibus habet communis DD. ac teste Barbosa *loc. cit.* recepta consuetudo. Ratio est; quia similes Dignitates eâ mente, ac tacitâ conditione à Regibus conferuntur, ut vasalli suâ præsentiâ personali, & apparatu Regiam Majestatem in publicis actibus condecorare possint. 103

Extendunt aliqui dictam limitationem ad quæcunque etiam Oppida & Castra jurisdictionem annexam habentia. Verùm Barbosa *loc. cit. num.* 3. cum aliis 104

aliis contrarium verius, Jurique conformius censet; eò quòd nullum assignari queat Juris fundamentum, vi cujus Monasterium succedere non possit in Feuda habentia jurisdictionem; quamvis enim Officium judicandi ipsis Monachis prohibitum videatur, tamen non prohibentur jurisdictionem exercere & justitiam administrare partibus per alios ad id idoneos, id, quod consuetudine, quæ est optima Legum interpres, ubique practicari videmus.

105 Quæritur V. An muti, surdi, cæci, claudi, vel aliàs imperfecti, in Feudis succedant? Dubium causant Textus *lib* 2. *Feud. tit.* 36. ibi: *Mutus & surdus, cæcus & claudus, vel aliter imperfectus, etiamsi sic natus fuerit, totum Feudum paternum retinebit, Obertus, & Gerardus, & multi alii: quidam tamen dicunt, eum, qui talis natus est, Feudum retinere non posse; quia ipsum servire non valet.* Et *lib.* 1. *tit.* 6. §. 2. ibi: *Mutus Feudum retinere non potest, scilicet, qui nullo modo loquitur: sed si Feudum fuerit magnum, quo ei oblato se exhibere non valeat, tantum ei relinqui debet. unde se sustentare possit.*

106 Resp. I. Muti, surdi &c. sive à nativitate, sive aliunde tales existant, succedere possunt in omnibus illis Feudis, in quibus non solùm requiritur servitium reale, vel personale quidem, tale tamen, quod ipsi benè peragere queunt. Fachin. *lib.* 7. *cap.* 34. Azorius *p.* 3. *lib.* 10. *cap.* 8. & communis aliorum. Probatur Conclusio tum ex textu primo citato *præced. num.* tum ex eo, quòd ratio cesset, ob quam surdi, muti &c. Feudorum incapaces redduntur; videlicet, *quia ipsum servire non valent, cit. lib.* 2. *tit.* 26.

107 Resp. II. Quando Feudum est ita constitutum, ut personale & tale requirat obsequium, quod per mutum, surdum &c. fieri nequit, & quod per substitutum peragi non conceditur, muti, surdi &c. tunc in tali Feudo non succedunt. Fachin. *loc. cit.* & alii. Idque patet ex ultimis verbis Textûs primi *cit. lib.* 2. *tit.* 36. & *lib.* 1. *tit.* 6. Nec in contrarium quid probat prima sententia Oberti, & Gerardi. *lib.* 2. *Feud. tit.* 36. relata, ubi absolutè ac sine distinctione muti, surdi &c. capaces declarantur Feudorum. Nam contra est, quòd Textus ille cocordari debeat cum aliis Juris textibus, in quibus apertè habetur, quòd qui officium requisitum præstare nequit beneficium habere non possit; uti etiam patet ex *cit. lib.* 2. *tit.* 21. *nec beneficium pertinet ad eum, qui non debet gerere officium.*

108 Notandum tamen, quod si Feudum sit magnum, id est, habens copiosos redditus, honesta sustentatio inde præberi debeat cæco, claudo &c. qui ratione impedimenti hujusmodi naturalis succedere impeditur *lib.* 1. *Feud. tit.* 6. Imò tales servitia præstare impediti, in Feudis plenè etiam succedunt, si vigore investituræ vel consuetudinis, per alios servitia præstare licet; qualem consuetudinem communiter vigere testatur Azorius *loc. cit. quæst.* 2.

§. IV.

De Juribus, Obligationibus, quàs ratione Feudi tam Dominus, quàm Vasallus habent: item de causis, ob quas amittitur Feudum.

SUMMARIUM.

109 *Domino competit jus proprietatis in Feudo.* Reiffenstuel Jus Can. *Tom. III.*

110 *Vasallus debet domino præstare obsequium, & jurare fidelitatem.*

111 *Quidnam ratione fidelitatis debeat vasallus domino?*

112 *De Formula Juramenti vasallorum relativè.*

113 *Contingente mutatione ex parte domini vel vasalli, debet vasallus renovationem investituræ petere.*

114 *Pro renovatione investituræ de Jure quidem nihil, de consuetudine tamen Relevium datur: & quantum?*

115 *Relevium inter & Laudemium distinctio, quòd illud, non item istud dari debeat mutatione contingente sive ex parte domini, sive ex parte vasalli: Observatio circa Jus Bavaricum.*

116 *Vasallus habet dominium utile in Feudo.*

117 *Quales obligationes habeat dominus Feudi respectu vasalli. Et num. seq.*

119 *Vasallus sine consensu domini nullatenus potest Feudum suum alienare.*

120 *Limitatur in Feudo hæreditario.*

121 *Ac in casu, dum Feudum alienatur proximiori agnato.*

122 *Item in casu, quo mulier Feudum habens, illud marito pro dote consignat.*

123 *Potest etiam vasallus Feudum alteri dare in Feudum.*

124 *Et etiam ad modicum, non item ad longum tempus locare.*

125 *Feudum novum potest vasallus cum consensu domini alienare.*

126 *Non item antiquum, nisi accedat etiam consensus agnatorum.*

127 *Feudum antiquum malè alienatum, si proximus agnatus suo tempore non revocat; possunt illud eo mortuo agnati remotiores revocare.*

128 *Agnatis competit jus retractus Feudi absque eorum consensu alienati.*

129 *Licitum est alienare Feudum ad ratificationem domini.*

130 *Vasallus absque consensu domini Feudum alienans, perdit illud.*

131 *Postquàm actu illud etiam tradit.*

132 *Etiamsi id statim iterum recuperet.*

133 *Controversia, an Feudum antiquum sine consensu domini alienatum ad dominum, vel agnatos transeat.*

134 *Proponitur sententia dicens, illud ad agnatos devolvi.*

135 *Probabilius est, tale Feudum ad dominum reverti.*

136 *Solvuntur argumenta adversariorum. Et numer. seqq.*

138 *Proponitur sententia media.*

139 *Refutatur.*

140 *Si contingente mutatione ex parte domini, vel vasalli dolosè, vel culpabiliter investituræ renovationem non petat, Feudum amittit vasallus. Et num. seq.*

142 *Secùs est, si legitimè impeditus, vel ex alia causa rationabili id omittit.*

143 *Milites ad petendam investituram habent annum & mensem.*

Impuberes ob neglectam investituram non amittunt Feudum, benè tamen minores. Ibidem.

144 *Quibus tamen competit restitutio in integrum.*

145 *Dominus finito anno & die admittens vasallum ad servitia Feudalia, censetur remisisse pœnam.*

146 *Feudum ob neglectam investituram amissum, ad dominum, non ad agnatos redit.*

147 *Per renuntiationem etiam amittitur Feudum, quæ renuntiatio fieri potest.*

148 *Si abest fraus.*

149 *Illi, qui aliàs succederet, potest absque consensu domini resignari Feudum novum.*

150 *Et antiquum: non item extraneo. Imò Feudum antiquum nec domino, vel extraneo cum consensu domini renuntiari potest; nisi & agnati consentiant.*

151 *Ob Feloniam amittitur Feudum.*
Felonia quid? Ibid.

152 *Delicta recensentur, ob quæ vasallus privatur Feudo, & duobus num. seq.*

155 *Feudum novum, ob delictum amissum, devolvitur ad dominum.*
Antiquum verò ad proximos agnatos, si delictum tale est, quo dominus nec directè, nec indirectè offensus est. Ibid.

156 *Si verò per delictum ipse dominus offendatur, Feudum etiam antiquum ad dominum perpetuò redit.*

157 *Nisi Feudum sit annexum dignitati Ecclesiasticæ, hoc enim non nisi ad vitam delinquentis ad dominum devolvitur, & posteà ad successores Ecclesiasticos redit.*

158 *Si Feudum ad Prælatum & Capitulum simul pertinet, privatur pars peccans pro sua parte sine præjudicio alterius innocentis.*

159 *Feudum sit domino apertum, quando nullus ampliùs existit hæres.*

160 *Ad privandum possessione vasallum delinquentem requiritur sententia declaratoria Judicis.*

161 *Quid sit Judex in materia Feudali? Remissivè.*

109 QUæritur I. Quale jus competat domino Feudi? Resp. Præter proprietatem & dominium directum, quod in rem Feudalem dominus habet *lib.2. Feud tit.23.* jus ejus positivum consistit in obligationibus, quibus eidem obstrictus manet vasallus. Obligationes autem vasalli respectu domini sunt sequentes.

110 Prima est, ut id, quod eidem in investitura imponitur, ipséque præstare promittit, fideliter exequatur. Et quidem in Feudo proprio adigitur jurare, quòd domino esse velit fidelis, eique debitum præstare obsequium. Fidelitas autem, quam domino jurat multùm importat, quæ continentur *in can. De forma.18. cau.22. q.5.* ubi Fulbertus Episcopus interrogat, quidnam ratione fidelitatis, quam vasallus jurat domino Feudi, debeatur? Sic respondet.

111 *Qui domino fidelitatem jurat, ista sex semper in memoria habere debet, incolume, tutum, honestum, utile, facile, possibile. Incolume videlicet, ne sit in damnum domino suo de corpore suo. Tutum, ne sit in damnum de Secreto suo, vel munitionibus, per quas tutus esse potest. Honestum, ne sit in damnum de sua justitia, vel de aliis causis, quæ ad honestatem ejus pertinere videntur. Utile, ne sit ei in damnum de suis possessionibus. Facile vel possibile, ne id bonum, quod dominus suus facere leviter poterat, faciat ei difficile, néve id, quod possibile erat, reddat ei impossibile. Ut fidelis hæc omnia nocumenta caveat, justum est. Sed quia non sufficit abstinere à malo, nisi fiat id, quod bonum est, restat, ut in sex prædictis consilium, & auxilium, domino suo fideliter præstet, si beneficio dignus videri vult, & salvus esse de fidelitate, quam juravit.* Qui textus etiam *lib. 2. Feud. tit. 6.*

112 Formula Juramenti per extensum habetur *cit. lib. 2. tit. 7.* quæ an ubique vigeat, & præstari debeat, locorum consuetudines attendi debent.

Secunda obligatio est, ut contingente mutatione, sive ex parte domini, sive ex parte vasalli per mortem, vel alium casum, vasallus petat renovationem investituræ, petendòque dominum recognoscat, & ei fidelitatem juret, Textus est *in lib. 2. Feud. tit. 24.* 113

Porrò, quamvis de Jure communi Feudalis hæc investitura gratis danda sit, cùm nullum vestigium in libris Feudorum appareat, quòd pro investitura nova aliquid solvi debeat, nihilo minùs, ut benè observat Illustrissimus D. Schmidt ad *Tit. 12. a. 8. Jur. Bavar. n. 1.* communi ferè omnium locorum consuetudine introductum habetur, ut pro nova investitura in recognitionem domini directi aliquid præstetur, quod *Relevium*, vulgò *den Lehenreich* vocant. In quonam autem consistat hoc Relevium, particularis cujusvis loci consuetudo vel statutum attendi debet. In Bavaria debet vasallus contingente mutatione pro investitura Feudi equestris *Ritterlehen, einen Schiesszeug geben*, cujus loco hodie porriguntur 7. floreni, & 14. crucigeri. Pro bursaticis, & aliis non equestribus, sed communibus & vulgaribus Feudis verò solvere debet 5. pro centum de pretio, quo Feudum tale venditur, vel æstimatur: ita clarè statutum habetur *Tit. 12. a. 8.* ubi etiam specialiter & expresè cavetur, ne duplex Relevium *der Anfall und Abfahrt*, uti Laudemium in Emphyteusi petatur. 114

Est etiam aliud discrimen inter Laudemium, & Relevium, videlicet, quòd illud tantùm præstetur, quando fit mutatio ex parte emphyteutæ. Relevium verò etiam solvi debeat, sive fiat mutatio ex parte domini, sive ex parte vasalli, eò quòd sive hâc, sive illa mutatione contingente renovatio investituræ peti debeat, *lib. 2. Feud. tit. 24.* Advertit tamen Schmidt *Tit. 11. a. 4.* quòd, si ex parte vasalli mutatio fiat, de Jure Bavarico Relevium solvi debeat, sive per mortem, sive per alienationem mutatio contingat: Econtrà verò si ex parte domini mutatio emergat, Relevium tunc tantùm solvatur, si dominus moriatur, non item, si proprietatem suam vendat, vel aliàs alienet. Quod etiam clarè habetur *Tit. 12. a. 8.* 115

Præter enumeratas obligationes, sunt & aliæ, vi quarum ab aliquibus abstinere debet, de quibus magis infrà, quando agemus de causis, ob quas vasallus amittit Feudum.

Quæritur II. Quale jus competat vasallo ratione Feudi? Resp. Vasallus consequitur & habet dominium utile in Feudo, ita ut rem Feudalem liberè administrare, eo uti, & frui, cunctáque ea circa illud disponere possit, quæ meliorem, non item quæ deteriorem reddunt conditionem Feudi, textu claro *lib.2. Feud. tit.8.* Num verò, & quomodo alienare quoque Feudum valeat, dicetur infrà. 116

Resp. II. Præter dominium utile competit vasallo jus, quo sibi reciprocè obstrictum & obligatum habet dominum Feudi. Obligationes autem Domini quas erga vasallum habet, potissimùm sunt sequentes. I. Ut præstito fidelitatis juramento vasallum illicò in possessionem mittat; & si moram fecerit, omnem utilitatem vasallo præstet. Textu claro *lib. 2. Feud. tit. 7.* Secundò si vasallum in re aliena sive scienter, sive ignoranter investiverit, præstare eidem evictionem debet *cit. lib. 2. tit.8.* dummodò vasallus post litem motam dominum, ut se defendat, debitè monuerit, *cit. lib. 2. tit.25.* ipseque vasallus tempore investituræ nesciverit, Feudum sibi conferendum, rem esse alienam, *cit. tit. 25. & tit. 8.* ibi: *Qui enim alienæ rei sciens investituram acceperit, nisi pacto speciali sibi prospexerit, de evictione agere non poterit.* 117

Ter-

118 Tertiò debet vasallo reciprocè fidelitatem (non tamen juratam) nam ut dicitur *cit. can. de Forma. 18. cau. 22. q. 5. Dominus quoque fideli suo in his omnibus vicem reddere debet: quod si non fecerit, meritò censebitur malefidus, sicut ille, qui eorum prævaricatione vel faciendo, vel consentiendo deprehensus fuerit perfidus, & perjurus.* Item habetur *lib. 2. Feud. tit. 6.*

119 Quæritur III. An, & qualiter vasallo competat jus aut potestas Feudum alienandi? Resp. I. Nullus vasallus absque domini consensu Feudum aliquod alienare potest. Communis ac certa textu claro *lib.2. Feud. tit. 52. & 55.* ubi etiam irrita declaratur omnis alienatio Feudi absque domini consensu facta, & in transgressores pœna privationis statuitur, sive dein gratuita sit sive onerosa. Hinc sine requisito domini consensu vasallus Feudum nec donare *cit. lib. 2. tit. 9.* nec hypothecare *tit. 55.* nec permutare *ibid.* nec in solutum dare, nec in dotem dare *tit 9. §. Donare*, nec testamento relinquere aut legare *lib. 1. Feud. tit.8.* nec vendere, nec alio quocunque contractu, quo jus reale transfertur, alienare, *lib. 2. Feud. tit. 55.* ibi: *Hac Edictali, Deo propitio, perpetuò valitura lege sancimus, ut nulli liceat Feudum totum, vel partem aliquam vendere, vel pignorare, vel quoquo modo distrahere, vel alienare, vel pro anima judicare sine permissione illius domini, ad quem Feudum spectare dignoscitur.*

120 Limitatur Conclusio I. In Feudis hæreditariis, *cit. lib.2. tit.48.* ibi: *Si quis ea lege alicui dederit Feudum, ut ipse, & sui hæredes & cui ipse dederit, habeant, respondeo, iste, qui accepit, poterit id vendere, vel donare, vel aliter, si placuerit, etiam sine voluntate domini alienare.* Vult. *lib. 1. cap. 10. n.91.* Clarus §. *Feudum. q.31. n.8.* Engel *h.t. n.37.* & communis aliorum. Ratio est; quia dando hujusmodi Feudum censetur dominus statim ab initio universaliter consensum alienandi præstitisse; nisi forsan in ipsa investitura expresè reciperet, & ut sine suo consensu Feudum non alienetur, caveret.

121 Limitatur II. In casu, quo Feudum alienatur proximiori agnato, seu illi, qui aliàs immediatè succederet vasallo mortuo. Quæ doctrina pro indubitata traditur apud Clarum in Additionibus *q. 31. Additione finali*, ac sequitur Engel *h. t. nu. 37. arg. lib. 1. Feud. tit. 13. §. fin.*

122 Limitatur III. Conclusio, quoad dationem dotis, quòd nempe licèt pater vel alius Feudum in dotem filiæ dare sine consensu Domini non possit; id tamen ipsa filia, vel alia mulier Feudum habens id facere, & Feudum marito, vel potiùs sibi ipsi in dotem dare & assignare valeat. Pirhing. *h. t.* Rosenthal, & communis aliorum, *arg. lib. 2. Feud. tit. 13.* Ratio est; quia in hoc casu Feudum adhuc apud talem uxorem manet, ad eámque soluto matrimonio pleno jure revertitur, vel ipsâ mortuâ ad maritum non transit, utpote qui ex tali dote plus non habet, quàm quòd illo, durante matrimonio ad se & uxorem sustentandum, uti, & frui valeat. *cit. tit.13.*

123 Resp. II. Potest vasallus etiam absque consensu domini Feudum alteri in Feudum dare, ac etiam ad modicum, v. g. triennium, non item ad longum tempus locare, Clarus §. *Feudum. q. 32.* Pirhing *h. t. n.18.* Glossa *in c. Quæ in Ecclesiarum. 7. ℣. Alienandi. de Constitut.* cum communi DD. textus est *in lib.2. Feud. tit.9. & tit. 34.* ubi tamen statuitur, ut subinfeudandus sit ejusdem conditionis cum vasallo principali, ne fiat deterior conditio domini: textus sic habet: *Nec vasallus Feudum sine voluntate domini alienabit, in Feudum tamen rectè dabit, si secunda persona sit talis, quæ Feudo servire potest; ut si dans miles est, & ille, qui accepit Feudum, inveniatur miles, ad hoc ut Feudum, si contigerit, domino similiter servire ut & prior possit.* Idem habetur *tit.26. §.5. Beneficium.*

Secunda pars de Locatione ad modicum tempus patet ex *lib.2. Feud. tit. 9.* Quòd verò ad longum tempus locatio sine consensu domini fieri nequeat, ratio est; quia Locatio ad longum tempus alienationi æquivalet, prout suprà *Tit. XVIII. de Locato & Conducto* diximus; unde Locans Feudum suum attendere debet, ne in hoc nimium faciat, vel fraudem committat, prout benè monet textus *cit. tit. 9.* ibi: *Potest locare, nisi locatio esset fraudulenta alienatio.* 124

Resp. III. Feudum novum cum consensu domini potest vasallus quocunque contractu ex supra nominatis alienare. Communis ac certa, textu claro, *lib. 1. Feud. tit. 13. §. fin.* ibi: *Si cum domini voluntate totum vel medium* (Feudum) *alienaverit, stabilis permaneat alienatio.* Dicitur notanter *Feudum novum.* 125

Nam si Feudum est antiquum, vel paternum, requiritur etiam agnatorum ad hoc, ut constanter teneat talis alienatio. Enim verò si quis vasallus cum consensu domini, absque tamen consensu agnatorum Feudum alienet antiquum, tenet quidem hæc alienatio, quamdiu vivit taliter alienans, eo tamen mortuo Feudum ita alienatum redit iterum ad proximum agnatum sine refusione ullius pretii, nisi per annum sciens taceat, *lib. 2. Feud. tit. 26. §. Titius.* ibi: *Titius filios masculos non habens, partem suam Feudi Seio, partem ejusdem Feudi possidendi agnato suo concessit. Sempronius proximior agnatus mortuo demum Titio partem illius Feudi nullo dato pretio recipere potest &c. Quòd si consensit alienationi, vel per annum, ex quo scivit, tacuit, omninò removebitur.* Concordant statuta Bavariæ, *Landrecht, tit. 11. a. 3.* Ratio est; quia jus, quod agnatis ex antiqua investitura competit, alieno facto aufferri non potest. *arg. l. Id quod nostrum. 11. ff. de Reg. Jur.* 126

Ob eandem rationem, si proximus agnatus Feudum à vasallo malè alienatum non revocat, possunt illud cæteri revocare agnati: quando dictus proximus agnatus moritur, non obstante, quòd jam multis annis Feudum per alienationem acquisitum alius possideat, cum communi aliorum docet, & benè probat Fachin. *lib. 7. cap. 12.* eò quòd remotiores agnati, vivente proximiore agere non potuerint; agere autem non valenti non currit Præscriptio, *arg. L. 1. §. Ad hæc. C. de Annali Except.* 127

Porrò competit etiam agnatis jus Retractûs, si Feudum antiquum absque eorum consensu venditum est, ut proin etiam vivente adhuc vasallo alienante recuperare possit Feudum proximus agnatus, vel eo nolente etiam remotior, si nempe idem pretium, quod alter dedit, offerat, *arg. lib. 2. Feud. tit. 9. §. Porrò, & Tit. 26. §. Titius.* juncto *Tit. 3. §. Sed etiam res.* quid autem circa Retractum observandum sit, habetur suprà *Tit. 17. de Emptione & venditione. §. 13.* 128

Resp. IV. Ad alienationem Feudi sive antiqui, sive novi non requiritur consensus actu præsens, sed sufficit etiam subsequens, adeò ut benè, & absque pœna commissi alienare quis possit Feudum ad ratificationem domini, vel sub clausula ac conditione: *Si dominus consenserit*: vulgò *auff* ratification, vel *Guetheissung der Grundherrschafft.* Clarus *quæst. 31. numer.5.* Mynsinger, ac Communis aliorum. Ratio est; quia talis clausula est resolutiva alienationis, ita ut consensu domini non subsequente, alienatio non subsistat, 129

sistat, nec vasallus Feudum alienâsse dicendus, & consequenter pœna commissi puniendus sit. Rectè tamen monet Clarus *loc. cit.* ne ante consensum subsecutum traditio Feudi cum tali clausula alienati fiat, eò quòd aliàs actus talis protestationi videretur contrarius, qui magis attenditur quàm protestatio ipsa, *arg. c. Gratum.* 20. *de Officio Delegat.* Cæterùm benè servire possunt alienationes Feudorum cum hujusmodi clausulis factæ tunc, quando dominus hîc & nunc præsens non est, & alienare urgent rationes ac circumstantiæ, ipséque dominus vel agnati præsumuntur posteà consensuri. Prout non rarò contingit, dum per testamentum, vel aliâ ultimâ voluntate disponere
130 vult de Feudo.

Quæritur IV. Quibus de causis amittatur Feudum, vel finiatur? Resp. Feudum variis de causis amitti ac finiri, præsertim ob malam alienationem, ob non petitam investituram, ob refutatam rem, & ob commissam Feloniam. Primò itaque Feudum amittit vasallus, si illud absque domini consensu alienet in casibus, in quibus consensus requiritur. Unanimis ob clara Jura *Feud. l. b.* 1. *tit.* 21. §. *fin. lib.* 2. *tit.* 52. *& tit.* 55. Nec refert, quòd olim potuerit vasallus saltem medietatem Feudi absque domini voluntate vendere, *lib.* 1. *Feud. tit.* 13. *in princ.* ibi: *Si clientulus voluerit partem suam Feudi alienare, id est, medium, sine voluntate domini poterit hoc facere, ulteriùs progredi non potest.* Nam contra est, quòd hoc posteà absolutè interdictum sit, adeò, ut *si vasallus contra constitutionem Lotharii Regis beneficium alienaverit: si totum, perdat totum; si partem, partem perdat, & ad dominum revertatur*, prout expressis verbis habetur *lib.* 2. *Feud. tit.* 38.

131 Veruntamen, ut quis ob alienationem incurrat pœnam amissionis, non sufficit nuda alienatio, sed requiritur etiam Feudi alienati traditio. Vult. *de Feudis. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 42. Engel *h t. n.* 34. *arg. lib.* 2. *tit.* 55. ibi: *Qui Feudum vendunt, & in alios transferunt.* Ratio est; quia *alienatum propriè non dicitur, quod adhuc in dominio est venditoris, l. Alienatum.* 67. *ff. de V. S. Traditionibus autem dominia rerum, non nudis pactis transferuntur, l. Traditionibus.* 20. *C. de Pactis.*

132 An autem vasallus Feudum actu malè alienans, & statim iterùm recuperans, pœnam commissi incurrat, gravis est controversia inter Doctores. Fachin. *lib.* 7. *cap.* 84. cum Jasone, Baldo, Alexandro, & aliis, affirmativam tenet, *arg. lib.* 2. *Feud. tit.* 44. ibi: *Hodie autem, si ipsum alienaverit, si quidem illicitè, licèt posteà recuperaverit, tamen penes eum non remanebit, utpote domino, ad quem pervenerit, apertum*; ubi, uti legenti patet, sine distinctione, an statim, vel post intervallum iterùm recuperetur Feudum malè alienatum, domino apertum declaratur. Alii tamen, ut Afflictus, Speculator, Zasius, negativam amplectuntur plura allegantes Juris fundamenta non contemnenda, *L. fin. §. fin. C. de Bonis, quæ liberis. L.* 3. *ff. de Divort. l. qui infulam.* 30. *§. Colonus. ff. Locati. c. Potuit. de Locato.* Quæ cuncta tamen Fachin. solvere conatur, apud quem videndum.

133 Adhuc gravior, eáque summè practica est controversia inter Feudistas, utrum Feudum, quod ob illegitimam alienationem vasallus amittit, transeat ad dominum directum, vel ad proximos agnatos. Quæ quidem controversia non extat de Feudo novo, utpote quod malè alienatum indubitatè transit ad dominum, cùm in eo nullum Jus quæsitum habeant agnati juxta dicta suprà *nu.* 87. Sed de antiquo, ad quod vigore investituræ etiam agnatis jus competit.

134 Julius Clarus *§. Feudum. q.* 66. *n.* 3. Glossa *in lib.* 1. *Feud. tit.* 8. §. 1. *Hoc quoque de Successione Feudi.* Afflictus, Imola, Zasius, Socinus, & plures alii à Fachin. *lib.* 7. *cap.* 24. citati volunt, Feudum antiquum ob malam alienationem amissum devolvi ad agnatos proximos, *arg. lib.* 2. *Feud. tit.* 9. Rationem dant, tum quia pœnam sentire non debet, qui non deliquit: Nam *peccata suos teneant authores, nec ulteriùs progrediatur metus, quam reperiatur delictum. l. Sancimus.* 22. *C. de Pœnis*: tum quia Juri quæsito tertii per factum alienum præjudicari non potest, prout suprà jam diximus: tum etiam quia juxta ipsos adversarios vasallus etiam cum consensu domini malè alienans præjudicare non potest agnatis, juxta dicta suprà *nu.* 126. ergò multò minùs sine illius consensu. Accedit, quòd aliàs vasallus pro libitu suo posset suis agnatis inferre præjudicium, malè nempe alienando Feudum.

Fachin. econtrà *lib.* 7. *cap.* 24. cum aliis docet, 135
Feudum malâ alienatione amissum ad dominum reverti. Probat id pluribus, iisque satis claris Juris textibus, quibus apertè ac indistinctè habetur, quòd si vasallus Feudum ob illicitam alienationem perdat, illud ad dominum revertatur. Ita clarè habetur *Feud. lib.* 1. *tit.* 5. *lib.* 2. *tit.* 38. 44. *&* 55. ac *tit.* 24 ubi hæc ipsa quæstio, an Feudum amissum ad dominum vel agnatos revertatur, resolvitur ac statuitur, ut quotiescunque vasallus in personam domini peccat, Feudum non ad agnatos, sed ad dominum revertatur: deinde subditur: *Si vasallus contra constitutionem Lotharii Imperatoris beneficium alienaverit, quia dominum contemnere videtur, ad dominum beneficium pertinet.* Qui textus reverà tam apertè sententiam Fachin. probat, ut eandem saltem ut probabiliorem & nos amplectamur.

Præsertim, cùm fundamenta contrariæ senten- 136
tiæ facilè solvantur; quia ad primas duas Juris rationes respondetur, illas procedere, nisi aliud specialiter ordinent Jura, prout contingit in materia Feudi, ubi universaliter ob delictum, quod vasallus in dominum committit, etiam agnatis præjudicat textu claro *lib.* 2. *Feud. tit.* 24. Unde nihil etiam contra hanc sententiam facit, quòd vasallus pro libitu possit præjudicium inferre agnatis, si nempe Feudum malè alienat; sicut nihil contra eandem facit, quòd aliud delictum in dominum committendo possit pro libitu agnatis præjudicium facere. Multò minùs quid probat, quòd vasallus cum consensu domini Feudum antiquum alienans non possit præjudicare agnatis; quia alia de hoc casu habetur Juris dispositio.

Conantur adversarii allegata *num.* 135. Juris fun- 137
damenta infirmare dicendo, ea loqui de Feudis novis, non antiquis; afferúntque alia Jura prioribus contraria *lib.* 2. *Feud. tit.* 9. *& tit.* 26. §. *Titius.* Sed contra est: tum quia Jura indistinctè loquuntur, consequenter etiam indistinctè sunt intelligenda; nam *ubi lex non distinguit; neque nos distinguere debemus, l. de Pretio. ff. de Publiciana. in rem act.* Tum quia Textus *lib.* 2. *Feud. tit.* 24. expresè loquitur etiam de Feudo antiquo, hoc ipso quod ordinet quandonam Feudum ob delictum amissum ad agnatos devolvatur; Feudum enim novum ad eosdem nunquam devolvitur juxta dicta suprà *num.* 87. Ad textus contrarios allatos benè respondet Fachin. eos intelligendos esse de Jure antiquo Feudali, vi cujus concessum erat absque consensu domini saltem medietatem alienare; vel loqui de Jure Retractûs domino & agnatis competente, non item de caducitate ob malam alienationem emergente.

Menochius mediâ viâ incedere volens docet, 138
ad dominum quidem reverti Feudum, quamdiu malè alienans vivit, post mortem verò illius ad

ad agnatos redire, argumento à simili *l. Statius.* 48. *ff. de Jure Fisci, & l. Cùm pater.* 77. *§. Hæreditatem.* 4. *ff. de Legatis.* 2. ubi Fideicommissum ob delictum confiscatum, post mortem delinquentis ad cæteros, quibus competit, redit: *& arg. lib.* 2. *Feud. tit.* 78. ubi media hæc sententia expresè videtur tradita, dum ibidem ita statuitur: *Cùm Feudum hæreditarium uni ex cohæredibus ex propria culpa auferretur &c. cæteris non præjudicat. Hoc autem ita intelligitur, ut vivo eo, vel suis hæredibus Feudum ad cæteros ventre non intelligatur.*

139 Sed respondetur adducto argumento à simili nimiùm probari, videlicet, quòd Feudum etiam propter alia quæcunque delicta in dominum commissa post mortem delinquentis ad agnatos devolveretur, quod ipse Menochius negat, utpote militans contra expressum Juris textum *lib.* 2. *Feud. tit.* 24. Idem responderi potest ad textum ex *tit.* 78. allatum. Accedit, quòd textus ille sit ex illis Titulis, qui authentici non sunt, & in casu, quo adversantur textibus authenticis, nihil probant juxta dicta suprà *n.* 42. Unde consideratis omnibus considerandis omninò tenenda videtur sententia Fachin. quam etiam tenet communis DD. teste Claro *loc. cit.* Imò ipsemet Clarus cæteroquin contrarius in praxi hanc sententiam suadet.

140 Secundò amittitur Feudum, si contingente mutatione sive ex parte domini per mortem, vel contingente mutatione quâcunque tandem ex parte vasalli intra annum & diem investitura de novo non petatur. Textus est *cit. lib.* 2. *tit.* 24. ibi: *Prima causa beneficii amittendi hæc fuit, & adhuc est in plerisque Curiis, quòd si vasallus per annum & diem domino suo mortuo steterit, quòd hæredem domini sui, investituram petendo, fidelitatem pollicendo non adierit, tanquam ingratus existens, beneficium amittit: & econverso, si domino superstite vasallus decesserit, & filius ejus per jam dictum tempus neglexerit petere investituram beneficio carebit.*

141 Ut autem ob neglectam investituræ renovationem Feudum amittatur, necesse est, quòd dolus vel culpa interveniat vasalli, *arg. lib.* 2. *Feud. tit.* 52. *§. fin.* ibi: *Sancimus, si vasallus non dolosè per annum & diem steterit, quòd à domino sui beneficii investituram non petierit, Feudum non ob hoc amittat.* Dolus autem abesse videtur, si justâ causâ impediente steterit. Hinc si quis legitimum impedimentum, vel causam rationabilem afferre potest, à pœna privationis liber erit, v. g. si in illo loco, ubi dominus degit, pestis grassatur: si succedens in Feudo ignoret, rem esse Feudalem; si quis infirmatur, vel aliàs legitimè impeditur ad dominum venire *lib.* 1. *Feud. tit.* 22. item si ignoret mortuum dominum directum, tempus enim non currit vasallo, nisi à die, quo rescit, dominum esse mortuum, vel si mortuus est vasallus, à die, quâ Feudi possessionem est adeptus. Clar. *q.* 49. *n.* 8. Engel *h. t. n.* 44.

142 Ex quo benè infertur illud, de quo alii controvertunt, videlicet, vasallo post annum & diem investituram non petenti competere moram purgandi se, hoc ipso, quòd pœnam caducitatis non incurrat, si causam vel legitimum impedimentum habet, de quo an habeat, utique audiri debet, ut allegare & probare valeat, prout in simili suprà *Tit. XVIII. de Locat. & Conducl. n.* 202. *&* 203. diximus, & docet Clarus *§. Feudum. q.* 49. contra Baldum & Schraderum.

143 Militibus ex speciali Juris privilegio etiam absque alia legitima causa conceditur annus & mensis ad petendam investituram *lib.* 1. *Feud. tit.* 22. Impuberes autem, id est, annum decimum quartum non habentes omninò liberi sunt à pœna privationis ob non petitam investituram incurren-

dâ, non obstante, quòd Tutores habeant, Clarus *§. Feudum. q.* 49. *num.* 4. Engel *h. t. num.* 44. cum communi aliorum, *arg. lib.* 2. *Feud. tit.* 26. *§. Si minori.* Verùm, *si quis infeudatus major quatuordecim annis suâ incuriâ vel negligentiâ per annum & diem non steterit, quòd Feudi investituram à proprio domino non petierit, transacto hoc spatio Feudum amittat, & Feudum ad dominum redeat*, statuitur *lib.* 2. *Feud. tit.* 55.

Advertit tamen Glossa *in cit. lib.* 2. *tit.* 55. *§. Præ-* 144
tereà, & sequitur Clarus *loc. cit. n.* 5. Engel, & communis, investituram debito tempore petere, negligenti minori competere beneficium restitutionis in integrum. Ratio est; quia hoc beneficium de Jure minoribus est concessum *lib. Feud. tit.* 22. *totòque tit. ff. de Minoribus*, & Jure Feudali non reperitur ademptum. Idem dic de aliis beneficio restitutionis in integrum gaudentibus. Nec dicas, restitutionem in integrum non procedere in delictis, quale est negligere investituram, *lib.* 2. *Feud. tit.* 24. ubi omissio petitionis vitium ingratitudinis dicitur, ergo. Resp. enim antecedens esse verum de vitiis quæ dolosè committendo, non verò de iis quæ culpabiliter omittendo fiunt, prout dictum est *lib.* 1. *tit.* 41. §. 4. *n.* 102.

Illud etiam advertendum, quòd si dominus va- 145
sallum intra annum & diem etiam absque legitima causa investituram non petentem nihilo minùs ad debita servitia Feudalia admittat, hoc ipso juri suo renuntiasse, & injuriam remisisse censeatur, Clarus *q.* 49. *n.* 10. Engel *h. t. n.* 44. Præpositus, Afflictus, Socinus, & communis aliorum.

Porrò utrùm Feudum ob non petitam investitu- 146
ram amissum revertatur ad dominum, vel ad agnatos, magna iterùm controversia est inter DD quæ tamen eodem modo, quo illa, quæ *num.* 133. *& seqq.* habetur, resolvitur: tum ob argumenta ibidem posita: tum ob speciale Jura *lib.* 2. *Feud. tit.* 55. ibi: *Transacto spatio ad dominum redeat*; tum etiam, quia investituram petere omittens, vitium ingratitudinis contra dominum committere dicitur, *lib.* 2 *Feud. tit.* 24. ibi: *Tanquam ingratus existens beneficium amittit*; ob vitium autem in personam commissum, si amittitur Feudum, ad dominum non ad agnatos redit, *cit. lib.* 2. *tit.* 24. §. *Denique.* Fachin. *lib.* 7. *cap.* 25. citans plures alios, solvenique argumenta in contrarium.

Tertiò amittitur Feudum per refutationem seu 147
renuntiationem sive resignationem *lib.* 2. *Feud. tit.* 38. Est autem Feudi renuntiatio duplex, propria nempe, & impropria. Illa est, quâ vasallus Feudum resignat domino suo: Hæc verò, quâ illud resignat agnato vel extraneo. Controvertunt Doctores, an & qualiter possit vasallus refutare Feudum; præsertim, an sine consensu Domini, & cui refutare possit? Ad quod communiter cum distinctione ita respondetur, videlicet, quòd Feudum novum etiam absque consensu domini licitè & validè resignare vasallus possit ipsi domino, vel illi, qui aliàs post mortem vasalli resignantis succederet, *arg. cit. lib.* 2. *tit.* 38. ibi: *Vasallus etiam sine domini voluntate rectè Feudum refutare potest. Post refutationem tamen ad serviendum non tenetur: sed eum quidem tunc offendere non debet.* Ratio est; quia Feudum habet rationem beneficii, & principaliter ut favor vasalli consideratur, *lib.* 2. *Feud. tit.* 23. Favori autem suo renuntiare quivis potest; *cùm sit regula Juris antiqui, omnes licentiam habere, his, quæ pro se introducta sunt, renuntiare, l. si quis.* 29. *C. de Pactis.*

Notat tamen benè Mynsinger *Cent.* 5. *Observ.* 148
65. Engel *h. t. n.* 45. & communis aliorum, quòd hujusmodi refutatio invito domino fieri non possit in fraudem, ut si perceptis priùs totius anni fru-

fructibus, tunc primùm resignare vellet, quando dominus iturus ad bellum operâ & servitiis vasalli maximè indigeret. Hac enim ratione deterrima esset conditio domini.

149 Cæterùm, quòd novum Feudum etiam absque domini consensu possit illi quoque renuntiari, qui eidem aliàs succederet, patet ex dictis suprà *num.* 121. Extraneo tamen Feudum nec novum nec antiquum absque consensu domini renuntiare potest; eò quòd talis refutatio vera alienatio esset, quæ absque consensu domini fieri nequit, juxta dicta *num.* 119.

150 Feudum antiquum etiam absque consensu domini resignari potest proximo agnato, *arg. lib.* 1. *Feud. tit.* 13. §. *fin.* non item extraneo sine consensu domini & agnatorum. Imò nec domino sine consensu agnatorum: quamvis enim resignatio Feudi antiqui sine consensu agnatorum domino facta, vel cum consensu domini facta extraneo teneat, quamdiu vasallus talis vivit, tamen eo mortuo redit ad proximos agnatos æquè, ac si non resignasset per Jura & rationes suprà *n.* 126. allegatas.

151 Quartò amittitur Feudum ob commissam Feloniam, circa quam notandum, *Feloniam* esse terminum Feudalem, qui delictum vasalli Feudo privans significat, *lib.* 2. *Feud. tit.* 37. Hujusmodi delicta sunt in triplici differentia. Alia enim directè in dominum committuntur: alia indirectè eundem offendunt: & aliqua, quæ nec directè nec indirectè dominum tangunt, quia tamen multùm infamant, ita ut vasallus in curia domini cum aliis honestè stare non possit, Feudo etiam privant.

152 Delicta dominum directum tangentia, ob quæ amittitur Feudum, sunt, si vasallus violentas manus domino injiciat, aut contra eum gladium stringat, etiam vulnere non secuto: si veneno aut alio modo insidias domino struat: si fœdus cum hostibus domini ineat: si domum vel castrum, aut alia domini bona vi aggrediatur: si dominum absque jussu Magistratûs criminaliter accuset, aut famosa aliquâ actione pulset: item si in simili causa testem, vel advocatum contra dominum agat: si dominum ipsum, vel Feudum abneget: si domini arcana dolosè revelet: si debita servitia ei deneget: si eum in acie deserat, & tandem universaliter, si aliquam quamcunque tandem gravem injuriam aut læsionem in bonis corporis, famæ, vel fortunæ domino inferat &c.

153 Delicta dominum indirectè offendentia sunt, si vasallus cum uxore domini, vel cum nepte, aut nuru, vel cum sorore domini, dum ea in familia domini est, commisceatur, aut id facere attentet: item si aliquid scienter committit, quod in gravem aliquam injuriam personarum ad dominum specialiter spectantium redundat; jurat namque vasallus *lib.* 2. *Feud. tit.* 7. *Nunquam ex persona mea aliquid faciam scienter, quod pertineat ad tuam, vel tuorum injuriam, vel contumeliam.* Quò etiam pertinet, si vasallus subditos nimis crudeliter tractet, aut nimium emungat vel gravet.

154 Delicta nec directè nec indirectè dominum tangentia sunt parricidium, latrocinium, crimen læsæ Majestatis, & alia quæcunque crimina gravem Juris infamiam inferentia, ita ut vasallus honestè stare in Curia non possit. Quæ triplicis generis delicta quòd Feudo privent, videre est *Feud. lib.* 1. *tit.* 5. 17. *&* 21. item *lib.* 2. *tit.* 3. 5. 6. 7. 14 17. §. *fin tit.* 26. §. *Si vasallus. tit.* 37. & DD. communiter.

155 Ad quem autem Feudum, quod vasallus ob delictum amittit, devolvatur, non modica est controversia inter DD. qui tamen in hoc conveniunt, quòd Feudum novum indubitatè devolvatur ad dominum, quodcunque tandem ex recensitis delictum committat vasallus: item conveniunt, quòd si delictum nec directè, nec indirectè dominum tangat, Feudum antiquum non ad dominum, sed ad agnatos devolvatur *lib.* 2. *Feud. tit.* 24 §. *Denique*; *Si verò non in dominum, sed aliàs graviter deliquerit, vel grave quid commiserit, & feudum amittit, & non ad dominum, sed ad proximos pertinet.* Concordat textus *Lib.* 7. *tit.* 37. Excipit Fachin. filios, utpote ad quos Feudum ob delictum vasalli amissum, nunquam transire docet *lib.* 7. *cap.* 23. *arg. lib.* 2. *Feud. tit.* 31. ibi: *Vasalli Feudum delinquentis licèt ad agnatos quandoque pertineat, filius tamen ad id nullatenus aspirabit.* Ratio est; quia filiorum cum patre delinquente major est conjunctio, indéque magis adesse præsumitur periculum, ne cum sanguine etiam paternam malitiam participent, *arg. l. Quisquis.* 5. §. 1. *C. Ad leg. Jul. Majestatis.*

Si verò delictum dominum tangit, volunt aliqui Feudum antiquum etiam ad agnatos, & non ad dominum reverti: alii econtrà docent, illud ad dominum non quidem perpetuò, sed quamdiu vivit delinquens, redire. Probabilior tamen ac communior docet, Feudum ob tale delictum ad dominum perpetuò devolvi: quæ sententia profectò claros pro se habet Textus, præsertim *lib.* 2. *Feud. tit.* 24. §. *Denique.* ubi ipsissima hæc controversia proponitur, & ita solvitur: *Siquidem vasallus ita in dominum peccaverit, ut Feudum amittere debeat, non ad proximos, sed ad dominum beneficium revertatur, ut hanc saltem habeat suæ injuriæ ultionem: si verò non in dominum, sed aliàs graviter deliquerit, & Feudum amittit, & non ad dominum, sed ad proximos pertinet.* Idem habetur *eod. lib. tit.* 37. ibi: *Cùm autem dominum respicit Felonia, Feudum tunc domino aperitur.* 156

Limitatur nihilo minùs hæc sententia in Feudis, quæ dignitati Ecclesiasticæ sunt annexa; enim verò si Prælatus eam possidens, unum ex recensitis delictis committit, amittit quidem Feudum quoad fructus & redditus, quamdiu vivit, vel in dignitate est, eo verò mortuo, deposito aut resignante, Feudum à domino iterùm redit ad Ecclesiam, vel successorem in Prælatura, ob specialem Juris dispositionem *lib.* 2. *Feud. tit.* 40. §. *Item.* ibi: *Item si Clericus veluti Episcopus, vel Abbas beneficium habens à Rege datum non solummodò personæ, sed Ecclesiæ, ipsum propter suam culpam perdat, eo vivente, & Ecclesiasticum beneficium, vel honorem habente, ad Regem pertineat. Post mortem verò ejus ad successorem revertatur.* Ratio est; *quia delictum personæ non debet in Ecclesiæ detrimentum redundare.* Reg. 76. *Jur. in* 6. 157

Quòd si verò Feudum non ad solam mensam Prælati, sed ad Prælatum, & Capitulum simul pertinere, & solus Prælatus delinqueret, non totum Feudum, sed ex parte tantùm, proportionaliter nempe amitteretur; nam ut dicitur *l. Sancimus.* 22. *C. de Pœnis*: *Peccata suos teneant Authores, nec ulteriùs progrediatur metus, quàm reperiatur delictum.* Ob quam rationem si solùm peccaret Capitulum, pariter non præjudicaret Prælato, sed privaretur suâ parte Feudi Capitulum, quamdiu membra talia viverent, iisque mortuis rediret ad successores. Utraque autem tam Capitulo quàm Prælato delinquente totum Feudum quoad fructus ad dominum, mortuis verò delinquentibus ad successores Prælati & Capituli rediret, *arg. cit. lib.* 2. *tit.* 40. *& Reg. Jur.* 76. *in* 6. docente Pirhing *h. t. numer.* 14. Rosenthal *c.* 10. *de Feud. concl.* 3. Layman, & alii. 158

Tandem amittitur, seu potiùs finitur, & extinguitur Feudum, quando mortuo vasallo nullus extat ampliùs hæres, qui in Feudo de Jure succedere possit, *Feud. lib.* 1. *tit.* 18. *& lib.* 2. *tit.* 15. Et in hoc casu 159

casu Feudum dicitur propriè domino apertum, seu fieri apertum domino: Germanicè *fallt dem Lehen-Herrn haimb*: econtrà si ob delictum seu Feloniam amittitur, dicitur fieri caducum Germanicè *vvird vervvörth.*

160 Porrò illud universaliter notandum, quòd etsi ob Feloniam commissam Feudum ipso Jure quoad dominium amittatur, seu fiat caducum, nihilo minùs quoad privationem possessionis requiratur sententia declaratoria Judicis. Gailus *lib.* 2. *observ.* 51. *n.* 1. Mynsinger *Cent.* 6. *observ.* 77. Rosenthal *de Feudis cap.* 10. *concl.* 3. & communis aliorum, *arg. lib.* 1. *Feud. tit.* 21. ibi: *Sancimus, ut nemo miles sine cognita culpa beneficium suum amittat, si ex culpis iis, vel causis convictus non fuerit &c. non amittit.* Idem expresse habetur in statutis Bavariæ *tit.* 12. *a.* 6. ordinantibus, ut in casu sive aperturæ, sive Feloniæ & caducitatis, Feudum propriâ authoritate non arripiat, sed exspectet sententiam declaratoriam Judicis, nisi forsan Feudum omninò esset vacuum, nullusque possessor illius adesset.

161 Quæritur V. Quis sit Judex oriente lite in causa Feudali? Resp. Quæstioni huic esse satisfactum *lib.* 2. *tit.* 1. *de Judiciis.* §. 5. *n.* 118. *& seq.* ubi videndum. Cæterùm qui plura de amplissima materia Feudali, de qua aliqui integros scripserunt Tomos, desiderat, reperiet apud Feudistas, præsertim Julium Clarum §. *Feudum.* Rosenthal *de Feud.* Fachin. *lib.* 7. per totum, Haunoldum *Tract.* 9. *c.* 5. & alios.

TITULUS XXI.

De Pignoribus, & aliis Cautionibus.

1 *Ratio continuationis Rubricarum.*

1 VIsum est hactenus de nonnullis contractibus, utpote speciebus Alienationis: sequitur nunc de iis, quæ contractibus ad majorem firmitatem, & contrahentium securitatem solent adhiberi, Pignoribus nempe & Cautionibus. De quibus sit

§. I.

De natura ac divisione Pignoris.

SUMMARIUM.

2 *Varia acceptio Pignoris.*
3 *Pignoris definitio.*
4 *Pignus & Hypotheca largè conveniunt, propriè differunt.*
5 *Assignatur propria differentia inter illa.*
6 *Solvitur instantia.*
7 *Inter Pignus & Hypothecam quoad actionem inde sequentem nulla est differentia.*
8 *Pignoris & Hypothecæ varia divisio.*
9 *Pignus expressum, & conventionale quid?*
10 *Pignus Prætorium.*
11 *Et Judiciale quid?*
12 *Hypotheca Generalis quid, & quæ comprehendat?*
13 *Recensentur ea, quæ Generali hypothecâ non comprehenduntur. Et num. seq.*
15 *Pignus speciale quid?*
16 *Pignus tacitum, & legitimum, seu legale quid?*
17 *Uxor ratione dotis habet tacitam hypothecam in cunctis bonis mariti, cum jure prælationis.*
18 *Ac etiam ratione bonorum paraphernalium administrationi viri commissorum, sine tamen jure prælationis.*
19 *Econtra tacitam habet hypothecam maritus in bonis uxoris pro dote nondum tradita, præstanda.*
20 *Rursus habent hypothecam tacitam Fiscus in bonis contrahentium cum eo, ac bonis Officialium.*
21 *Item minores & pupilli in bonis Curatorum, & Tutorum.*
22 *Ecclesia, loca & causæ piæ in bonis Prælati, & Administratoris.*
23 *Liberi quoque prioris matrimonii in bonis parentis ad secundas nuptias transeuntis.*
24 *Sicut & Legatarii in bonis testatore relictis.*
25 *Ac pupillus in re ex ipsius pecuniis emptâ.*
26 *Item mutuas dans pecunias pro reficiendo &c. ædificio, ipso in ædificio suis pecuniis refecto.*
27 *Venditor in re vendita, donec pretium solvatur.*
28 *Locator in rebus in prædium urbanum invectis vel illatis.*
29 *Speciale quid in prædiis rusticis observatur.*
30 *Solvitur instantia contra prædia rustica.*
31 *Creditor acquirens res debitoris, an, & quando eas retinere valeat?*
32 *Prædia rustica & urbana quæ?*
33 *Oppignorare qui possint?*
34 *Prælati Ecclesiarum generaliter, non item specialiter hypothecare possunt res Ecclesiæ.*
35 *Solvitur instantia.*
36 *Debita propter Ecclesiæ, vel personalem necessitatem à Prælato contracta solvere tenetur Successor.*

QUæritur I. Quid sit Pignus? an & quomodo differat ab Hypotheca? Ante responsionem notandum, *Pignus* subinde accipi pro re ipsa oppignorata, seu quæ in pignus datur, uti patet ex totis fermè titulis *ff. & C. de Distractione Pignor.* Subinde pro ipso jure, quod creditor in re oppignorata habet, totis Titulis *ff. & C. Qui potiores in pignore.* Subinde pro ipso contractu, seu conventione, quâ res alteri securitatis gratiâ datur, vel obligatur, *L.* 1. §. *fin. ff. de Pactis*, ibi: *Conventiones pleræque in aliud nomen transeunt: veluti in emptionem, locationem, Pignus &c.* Sumendo itaque Pignus in hac ultima acceptione, 1

Resp. I. *Pignus* est conventio tacita vel expressa, quâ res alteri interim datur, vel obligatur in securitatem debiti; ut, si aliunde eidem non satisfieret, inde satisfactionem habere possit. Ita in re communis. Solùm notandum, verba *tacita* vel *expressa*, ideò esse addita, ut tam tacitum, quàm expressum Pignus, quod juxta dicenda datur, in definitione comprehendatur. Cæterùm colligitur ex data definitione finis Pignorum, videlicet major securitas creditorum, seu eorum, qui alios sibi obligatos habent: nam ut dicitur §. *Unde constat.* 14. *Instit. de Obligat. quæ ex delict. etiamsi idoneum debitorem habeat. Quia expedit Pignori potiùs incumbere, quàm in personam agere. Et plus Cautionis in rem est, quàm in personam.* Reg. 26. *ff. de Reg. Jur.* 2

Resp. II. Quamvis Pignus & hypotheca tam à Doctoribus, quàm à Jure perspè confundantur, nulla nisi nominis distinctione inter utrumque admissâ *l. Res.* 5. §. 1. *ff. h. t. Inter Pignus autem, & Hypothecam, tantùm nominis sonus differt.* Nihilominùs strictè ac propriè loquendo, aliqua est differentia, quam aliqui in hoc consistere dicunt, quòd Pignus sit circa res mobiles, Hypotheca verò circa immobiles, *arg. l. Plebs.* 237. §. *Pignus.* 2. *ff.* 3